

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****BEKİR ÇIĞLI BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2019/25805
Karar Tarihi : 3/4/2024

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Basri BAĞCI
Kenan YAŞAR

Raportör : Kamber Ozan TUTAL
Başvurucu : Bekir ÇIĞLI
Vekili : Av. Mustafa Aykut SAĞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; kambiyo senedine dayalı icra takibine karşı açılan davada iddia ve itirazların karşılanmaması ve aleyhe birden fazla tazminata hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 18/7/2019 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu 1989 doğumlu olup Antalya'da ikamet etmektedir.

6. Başvurucu ile A. Değerli Madenler Limitet Şirketi (Şirket) aleyhine 1/10/2014 tarihinde 54.700 TL bedelli ve bir bankaya ciro edilmiş senede dayanılarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla icra takibi başlatılmıştır. Başvurucu, tüm yargılama sürecinde avukatla temsil edilmiştir.

A. Başvurucunun Açtığı İmzaya İtiraz Davasıyla İlgili Süreç

7. Başvurucu 15/10/2014 tarihinde 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 170. maddesine dayalı açtığı davada icra takibine konu senetdeki imzanın kendisine ait olmadığını belirterek takibin iptalini, ayrıca kesinleşen icra takibinin geçici olarak durdurulması için ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep etmiştir.

8. Aksaray İcra Hukuk Mahkemesi (İcra Hukuk Mahkemesi) 6/11/2014 tarihinde başvurucunun tedbir talebini kabul ederek dava sonuçlanıncaya kadar icra takibinin geçici olarak durdurulmasına, 24/6/2015 tarihinde ise geçici durdurma tedbirini kaldırarak icra takibinin devamına karar vermiştir.

9. İcra Hukuk Mahkemesi 8/7/2015 tarihinde başvurucunun imzaya itirazını reddetmiştir. Ayrıca başvurucunun takibe konu senet miktarının %20'si oranında *inkâr tazminatı* davalıya, %10'u oranında para cezasını da Hazineye ödemesine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde Mahkeme; alınan Adli Tıp Kurumu (ATK) raporuyla senetdeki imzanın başvurucuya ait olduğunu tespit edildiğini, dava süresince icra takibi geçici olarak durdurulduğundan ve dava esasatan reddedildiğinden başvurucu aleyhine tazminat ve para cezasına hükmedildiğini açıklamıştır.

10. Başvurucu; açtığı menfi tespit davasının sonucunun beklenmesi gerektiğini, alınan bilirkişi raporunun hüküm kurmak için yetersiz kaldığını, senetdeki ciro silsilesinin kopuk olduğunu ve senetdeki tanzim yerinin gerçeğe aykırı doldurulduğunu belirterek kararı temyiz etmiştir. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 16/3/2016 tarihinde başvurucunun temyiz itirazlarını reddederek kararı onamıştır.

B. Başvurucunun Açtığı Menfi Tespit Davasıyla İlgili Süreç

11. Başvurucu 15/10/2014 tarihinde -imzaya itiraz davası ile aynı tarihte- menfi tespit davası açmıştır. Dava dilekçesinde başvurucu; hisselerini devrettiğinden Şirketle bir bağının kalmadığını, ödeme emrinin usule aykırı bir şekilde tebliğ edildiğini, icra takibine konu senetdeki imzanın kendisine ait olmadığını ileri sürmüştür. Başvurucu; ayrıca yatıracağı teminat karşılığında, dava sonuçlanıncaya kadar icra takibinin durdurulmasını talep etmiştir.

12. Aksaray 4. Asliye Hukuk Mahkemesi (Asliye Hukuk Mahkemesi) 23/10/2014 tarihinde ihtiyati tedbir talebini kabul ederek dava değerinin %20'si oranında teminat ödendiği takdirde icra dosyasına yatırılan paranın alacaklıya ödenmemesine karar vermiştir.

13. Davalı Banka, davaya cevabında itiraza konu senetdeki imzanın başvurucuya ait olduğunu ve başvurucunun icra takibini uzatmak amacıyla kötü niyetli olarak imzaya itiraz ettiğini iddia etmiş; icra dosyasına yatırılan paranın ödenmemesine karar verilmesine yönelik ihtiyati tedbir uygulanması nedeniyle 2004 sayılı Kanun'un 72. maddesi gereğince alacağın %20'si oranında tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

14. Asliye Hukuk Mahkemesi 7/10/2015 tarihinde davayı reddetmiş ve 2004 sayılı Kanun'un 72. maddesi uyarınca asıl alacağın %20'si olan 10.940 TL tazminatın başvurucudan alınarak davalıya ödenmesine hükmetmiştir. Kararda; başvurucunun davalı Banka ile Şirket adına ve kefil sıfatıyla genel kredi sözleşmesi imzaladığını, kaldı ki kambiyo senedinin geçerliliğinin taraflar arasındaki mutabakatın geçerliliğinden tamamen bağımsız olduğunu,

diğer yandan İcra Hukuk Mahkemesince alınan ATK raporuyla senetteki imzanın başvuruca ait olduğunun tespit edildiğini belirtmiştir. 2004 sayılı Kanun'un 72. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince de asıl alacağın %20'si karşılığı tazminata karar verdiğini kaydetmiştir.

15. Başvurucu; senedin tanzim edildiği tarihte şirket yetkilisi olmadığını, senedin yetkili hamil tarafından ciro edilmediğini, senet üzerindeki imzalara ilişkin olarak bilirkişi raporu alınmadığını, Şirketin davalı Bankaya herhangi bir borcu olup olmadığını araştırılmadığını belirterek kararı temyiz etmiştir.

16. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi 7/6/2016 tarihinde, imza incelemesine ilişkin bilirkişi raporu taraflarca kabul edilmedikçe menfi tespit davasında hükme esas alınamayacağından İcra Hukuk Mahkemesince imza inkârı yönünden yeniden bir imza incelemesi yapılarak sonuca göre karar verilmek üzere hükmü bozmuş; başvuruğunun sair temyiz itirazlarını ise reddetmiştir.

17. Asliye Hukuk Mahkemesi 6/7/2017 tarihinde davayı reddetmiş; kararda, Yargıtayın bozma kararına uyulması sonrasında imza incelemesi için alınan ATK raporuyla imzanın başvuruca ait olduğunun tespit edildiğini belirtmiştir. Ayrıca 2004 sayılı Kanun'un 72. maddesi ile 68. maddesinin yedinci fıkrası uyarınca takip konusu alacağın %20'si olan 10.987 TL *icra inkâr tazminatının* başvuruca alınarak davalıya ödenmesine karar vermiştir.

18. Başvurucu, senedin geçerliliğine ilişkin itirazlarının yanında ayrıca tek takip sebebiyle birden fazla icra inkâr tazminatı ödemek zorunda kalmasının hakkaniyete aykırı olduğunu belirterek kararı temyiz etmiştir. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi 2/4/2019 tarihinde kararı onamıştır.

19. Başvurucu, nihai hükmü 18/6/2019 tarihinde öğrendikten sonra 18/7/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

20. 2004 sayılı Kanun'un "*İtirazın kesin olarak kaldırılması*" kenar başlıklı 68. maddesinin yedinci fıkrası şöyledir:

"İtirazın kaldırılması talebinin esasa ilişkin nedenlerle kabulü hâlinde borçlu, talebin aynı nedenlerle reddi hâlinde ise alacaklı, diğer tarafın talebi üzerine yüzde yirmiden aşağı olmamak üzere tazminata mahkûm edilir. Borçlu, menfi tespit ve istirdat davası açarsa, yahut alacaklı genel mahkemede dava açarsa, hükümlenen tazminatın tahsili dava sonuna kadar tehir olunur ve dava lehine sonuçlanan taraf için, daha önce hükmedilmiş olan tazminat kalkar."

21. 2004 sayılı Kanun'un "*Menfi tesbit ve istirdat davaları*" kenar başlıklı 72. maddesi şöyledir:

"Borçlu, icra takibinden önce veya takip sırasında borçlu bulunmadığını ispat için menfi tesbit davası açabilir."

İcra takibinden önce açılan menfi tesbit davasına bakan mahkeme, talep üzerine alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere gösterilecek teminat mukabilinde, icra takibinin durdurulması hakkında ihtiyati tedbir kararı verebilir.

İcra takibinden sonra açılan menfi tesbit davasında ihtiyati tedbir yolu ile takibin durdurulmasına karar verilemez. Ancak, borçlu gecikmeden doğan zararları karşılamak ve alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere göstereceği teminat karşılığında, mahkemeden ihtiyati tedbir yoluyla icra veznesindeki paranın alacaklıya verilmemesini istiyebilir.

Dava alacaklı lehine neticelenirse ihtiyati tedbir kararı kalkar. Buna dair hükmün kesinleşmesi halinde alacaklı ihtiyati tedbir dolayısıyla alacağını geç almış bulunmaktan doğan zararlarını gösterilen teminattan alır. Alacaklının uğradığı zarar aynı davada takdir olunarak karara bağlanır. Bu zarar herhalde yüzde yirmiden aşağı tayin edilemez.

Dava borçlu lehine hükme bağlanırsa derhal takip durur. İlanın kesinleşmesi üzerine münderecatına göre ve ayrıca hükme hacet kalmadan icra kısmen veya tamamen eski hale iade edilir. Borçluyu menfi tespit davası açmaya zorlayan takibin haksız ve kötü niyelli olduğu anlaşılırsa, talebi üzerine, borçlunun dava sebebi ile uğradığı zararın da alacaklıdan tahsiline karar verilir. Takdir edilecek zarar, haksızlığı anlaşılan takip konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olamaz.

Borçlu, menfi tesbit davası zımında tedbir kararı almamış ve borç da ödenmiş olursa, davaya istirdat davası olarak devam edilir.

Takibe itiraz etmemiş veya itirazının kaldırılmış olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan şahıs, ödediği tarihten itibaren bir sene içinde, umumi hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını istiyebilir.

Menfi tesbit ve istirdat davaları, takibi yapan icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabilceği gibi, davalının yerleşim yeri mahkemesinde de açılabilir. Davacı istirdat davasında yalnız paranın verilmesi lazım gelmediğini ispata mecburdur."

22. 2004 sayılı Kanun'un "Hususi hükümler" kenar başlıklı 73. maddesi şöyledir:

"Rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takipteki ödeme emirleri için 146, 147, 149 b, 150, 150 a; iflas yoluyla adi takipteki ödeme emirleri için 155 ve 156 ve kambiyo senetleri hakkındaki hususi takip usullerindeki ödeme emirleri için 168 ila 170 ve 171 ve 172 nci maddelerdeki hususi hükümler uygulanır."

23. 2004 sayılı Kanun'un "İmzaya itiraz" kenar başlıklı 170. maddesi şöyledir:

"Borçlu, 168 inci maddenin 4 numaralı bendine göre kambiyo senedindeki imzanın kendisine ait olmadığı yolundaki itirazını bir dilekçe ile icra mahkemesine bildirir. Bu itiraz satıştan başka icra takip muamelelerini durdurmaz.

İcra mahkemesi duruşmadan önce yapacağı incelemede, borçlunun itiraz dilekçesi kapsamından veya eklediği belgelerden edindiği kanaata göre itirazı ciddi görmesi halinde alacaklıya tebliğe gerek görmeden itirazla ilgili kararına kadar icra takibinin geçici olarak durdurulmasına evrak üzerinde karar verebilir.

İcra mahkemesi, 68/a maddesinin dördüncü fıkrasına göre yapacağı inceleme sonunda, inkâr edilen imzanın borçluya ait olmadığına kanaat getirirse itirazın kabulüne karar verir. İtirazın kabulü kararı ile takip durur. Alacaklının genel hükümlere göre dava açma hakkı saklıdır. İnkâr edilen imzanın borçluya ait olduğu anlaşılırsa ve itiraz ile birlikte takip ikinci fıkraya göre durdurulmuşsa, borçlu sözü edilen senede dayanan takip konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere inkâr tazminatına ve takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkûm edilir ve itiraz reddedilir. Borçlu menfi tespit veya istirdat davası açarsa, hükmolunan tazminatın ve para cezasının tahsili dava sonuna kadar tehir olunur ve davanın borçlu lehine sonuçlanması hâlinde daha önce hükmedilmiş olan tazminat ve para cezası kalkar.

İcra mahkemesi, itirazın kabulüne karar vermesi hâlinde, senedi takibe koymada kötü niyeti veya ağır kusuru bulunduğu takdirde alacaklıyı senede dayanan takip konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata ve alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkûm eder. Alacaklı genel mahkemede dava açarsa, para cezasının tahsili dava sonuna kadar tehir olunur ve bu davayı kazanırsa hakkında verilmiş olan para cezası kalkar."

B. Yargıtay İçtihadı

24. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13/3/2015 tarihli ve E.2013/19-1708, K.2015/1025 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyumsuzluk; mahkemece İİK'nun 72/5. maddesi uyarınca hükmedilen kötü niyet tazminatından, aynı takip nedeniyle icra hukuk mahkemesince İİK'nun 170/son maddesi uyarınca hükmedilen % 20 oranındaki icra inkar tazminatının indirilmesinin gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

...

İcra mahkemesi, yapacağı veya birliktişye yaptıracağı inceleme sonunda inkâr (itiraz) edilen imzanın borçluya ait olmadığına kanaat getirirse itirazın kabulüne karar verir (İİK. m. 170/3, c. 1). İtirazın kabulü kararı ile, borçlu hakkında yapılan takip durur. İtirazın kabulüne karar veren icra mahkemesi, alacaklının kambiyo senedini takibe koymada kötü niyetli ve ağır kusuru bulunduğunu tespit ederse aynı karar ile alacaklıyı kambiyo senedine dayanan takip konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata ve alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkûm eder (İİK. m.170/4,c.1).

Diğer taraftan borçlu icra takibinden önce veya takipten sonra borçlu olmadığına tespiti için genel mahkemede menfi tespit davası açabilir. Borçlunun menfi tespit davası açması ve davanın lehine sonuçlanarak kabulüne karar verilmesi halinde mahkeme, borçluyu menfi tespit davası açmaya zorlayan icra takibinin haksız ve kötü niyetle yapılmış olduğu kanısına varırsa, borçlunun talebi üzerine, borçlunun menfi tespit davası nedeniyle uğradığı zararın alacaklıdan tahsiline karar verir; bu zarar, haksızlığı anlaşılan takip konusu alacağın yüzde kırkıdan aşağı olamaz (İİK m. 72/5, c. 3 ve 4). Söz konusu tazminat 02/07/2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanun'un 15 inci maddesiyle, 'yüzde kırkıdan' ibaresi 'yüzde yirmisinden' şeklinde değiştirilmiştir.

Hemen belirtmek gerekir ki, menfi tespit davası sonuçlanmadan önce itirazın kesin veya geçici kaldırılmasına karar vermiş olan icra mahkemesinin borçlu aleyhine hükmetmiş olduğu asgari yüzde yirmi tazminat (İİK. m. 68 son fıkra ve m. 68/a son fıkra), menfi tespit

davasının reddi kararı ile kalkmaz; bilâkis kesinleşir yani tahsil edilebilir (alacaklı tarafından istenebilir) hale gelir. Böylece menfi tespit davasını kaybeden (açtığı menfi tespit davası reddedilen) borçlu, alacaklıya bir taraftan m. 68 son fıkrâ (veya m. 68/a son fıkrâ) hükmü gereğince, diğer taraftan m. 72/4, c. 2- 4 hükmü gereğince, iki adet (asgarî yüzde yirmi) tazminat ödemekle yükümlü olur (Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Bası, Ankara 2013, s. 376).

Nasıl ki, menfi tespit davasını kaybeden borçlu iki kez tazminata mahkûm ediliyorsa, menfi tespit davasını kaybeden alacaklı da iki kez tazminata mahkûm edilebilir (İİK. m. 68 son fıkrâ, m. 68/a son fıkrâ, m.72,V, c.3 ve 4) (Baki Kuru, a.g.e., s. 384).

Bu genel açıklamaların ışığında somut olaya gelince, davacı borçlunun hakkında yapılan icra takibinden kurtulabilmek için icra mahkemesinde imzanın kendisine ait olmadığını ileri sürerek hakkında yapılan kambyo takibine itiraz ettiği, yine aynı tarihte iş bu dava ile takibe konu senetten dolayı borçlu olmadığını tespiti ile % 40'dan aşağı olmamak üzere kötü niyet tazminatı talep ettiği anlaşılmaktadır. İcra mahkemesince davacı borçlunun imzaya itirazı kabul edilerek takibin durdurulmasına, davalı alacaklının alacağın % 20'si oranında tazminata ve % 10'u oranında para cezası ile sorumlu tutulmasına karar verildiği, iş bu menfi tespit davasında sonradan verilen karar ile davanın kabulüne, takibe konu senetten dolayı davaducun davalıya borçlu olmadığını tespitine, % 40 oranında tazminatın % 20'si icra (hukuk) mahkemesince hükmedildiğinden % 20 oranında hesaplanan tazminatın davalıdan alınıp davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

İtirazın kaldırılması davasının borçlu aleyhine sonuçlanması ve tazminata hükmedilmesi durumunda, borçlunun menfi tespit davası açması halinde, borçlu aleyhine hükmedilen tazminatın infazı menfi tespit davasının kesinleşmesine kadar ertelenir. Ancak itirazın kaldırılması davasının, borçlu lehine sonuçlanması veya borçlunun açtığı imzaya itiraz davasının lehine sonuçlanması halinde hükmedilen tazminatın, yine borçlunun açmış olduğu menfi tespit davasının lehine sonuçlanması halinde hükmedilen tazminattan mahsup edileceğine ilişkin yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Ayrıca, İİK'nun 72/5. maddesinde düzenlenen tazminat, kötü niyet tazminatı; İİK'nun 170/4. maddesinde düzenlenen tazminat ise icra inkar tazminatı olup, nitelikleri de farklı tazminat türleridir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, menfi tespit davasını kaybeden borçlu iki kez tazminata mahkûm ediliyorsa, menfi tespit davasını kaybeden alacaklı da iki kez tazminata mahkûm edilebilir (m. 68 son fıkrâ, m. 68/a son fıkrâ, m. 72,V, c.3 ve 4). Kaldı ki, hangi hallerde icra mahkemesince hükmedilen tazminatın kalkacağı yasada açıkça düzenlenmiştir. Bu bakımdan, yerel mahkemenin borçlunun açmış olduğu imzaya itiraz davasında İİK'nun 170/son maddesi uyarınca hükmedilen % 20 oranındaki tazminatın, yine borçlunun aynı takip nedeniyle açmış olduğu menfi tespit davasında İİK'nun 72/5. maddesi uyarınca hükmedilen % 40 kötü niyet tazminatından indirilmesi gerektiği yönündeki direnme kararının bozulması gerekmiştir.

...

25. Yargıtaya göre icra mahkemeleri, önlere gelen uyumsuzluğu genel hükümlere göre çok daha hızlı olan takip hukuku kurallarına göre ve basit usulde yargılama yaparak çözen özel mahkemelerdir. Buna karşılık Yargıtay, menfi tespit davasının genel hükümlere göre açılan ve genel mahkemelerce yazılı usulde yargılama yapılarak sonuçlandırılması gereken bir dava olduğunu, icra yargılamasına göre sonuçlanmasının çok daha uzun zaman alacağını kaydetmiştir. Yargıtay; genel hükümler uyarınca açılan menfi tespit davasının takip hukukuna göre ve basit usulde yargılama yapan icra mahkemesinde bekletici mesele yapılamayacağını, aksi durumun icra iflas hukukunun temel ilkeleri ve icra yargılamasının

varlık nedeniyle bağdaşmayacağını belirtmektedir. Ayrıca Yargıtay, içtihadında icra hukuk mahkemelerinin dar yetkili mahkemeler olup şekli anlamda yargılama yaptıklarından verdikleri kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğini ve takip hukukuna ilişkin olduğunu vurgulamaktadır (diğerleri arasından bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13/3/2015 tarihli ve E.2013/19-1708, K.2015/1025; 24/11/2022 tarihli ve E.2020/12-197, K.2022/1582 sayılı kararları; Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 2/11/2010 tarihli ve E.2010/12717, K.2010/25521; 10/10/2021 tarihli ve E.2021/8162, K.2021/8791 sayılı kararları; Yargıtay 19. Hukuk Dairesinin 12/11/2019 tarihli ve E.2019/1420, K.2019/5086 kararı).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

26. Anayasa Mahkemesinin 3/4/2024 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

27. Başvurucu; icra takibine dayanak senedin tanzim yerinin gerçeğe aykırı olduğuna, diğer belgelerin yanında hile yoluyla imzalandığına, borçtan sorumlu olmadığına, senetteki ciro silsilesi ile imzalara ilişkin iddia ve itirazlarının yargılama sürecinde değerlendirilmediğini ileri sürmüştür. Tek bir icra takibine konu yargılama sürecinde iki defa icra inkâr tazminatına hükmedildiğini kaydeden başvuru, İcra Hukuk Mahkemesinde icra inkâr tazminatına hükmedilmesine rağmen aynı nitelikte olan bir tazminata ikinci kere menfi tespit davasında hükmedilmesinin hakkaniyete aykırı olduğunu belirtmiştir. Senede ve mahkemelerin kararlarına dayanılarak başlatılan icra takipleri neticesinde 100.000 TL'den fazla zarara uğradığını ve davalının sebepsiz zenginleşmesine yol açıldığını açıklamıştır. Sonuç olarak bu gerekçelerle adil yargılanma hakkı ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

28. Bakanlık görüşünde, başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin 2004 sayılı Kanun'un hükümleri ile öngörüldüğü ve alacaklıların haklarını korumaya yönelik meşru bir amaç taşıdığı belirtilmiştir. Devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında cebri icra sisteminin etkili bir şekilde işleminin sağlanması amacıyla mali külfet yüklenmesinin elverişli ve gerekli bir araç olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca imzaya itiraz davası ile menfi tespit davasının reddedilmesi hâlinde iki kere tazminat ödemek durumunda kalacağını kendisini avukatla temsil ettiren başvurucunun öngörmesi gerektiği, söz konusu iki dava ayrı ayrı açılabilceği gibi bunlardan yalnızca birinin de açılabilceği, somut olayda ise başvurucunun her iki davayı da açtığı, bununla birlikte davaların başvuru aleyhine sonuçlandığı, bu bağlamda müdahalenin orantılı olduğu kaydedilmiştir.

29. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında önceki iddialarını yinelemiştir.

2. Değerlendirme

30. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

31. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirilmesi ile ilgili olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun kambiyo senedi ve tazminatlarla ilişkin ileri sürdüğü iddiaların mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

32. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvuru Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (*Cemile Ünlü*, B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; *İhsan Vurucuoğlu*, B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31). Somut olayda başvuru aleyhine hükmedilip kesinleşmiş mahkeme kararlarına dayalı olan ve mal varlığında azalmaya yol açan tazminat tutarlarının mülk teşkil ettiği açıktır.

33. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamında devletin pozitif yükümlülükleri ile negatif yükümlülükleri arasında kesin bir sınırın tanımlanması mümkün olmamakla birlikte uygulanacak ilkeler benzerlik taşımaktadır. Somut olayda kambiyo alacağına dayalı icra takibinden doğan özel hukuk kişileri arasında bir uyumsuzluk söz konusudur. Bu bağlamda eldeki başvurunun devletin mülkiyet hakkına ilişkin pozitif yükümlülükleri kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Genel İlkeler

34. Mülkiyet hakkının korunmasının devlete birtakım pozitif yükümlülükler yüklediği hususu Anayasa'nın 35. maddesinin lafzında açık bir biçimde düzenlenmemiş ise de bu güvencenin sadece devlete atfedilebilen müdahalelere yönelik sınırlamalar getirdiği, bireyi üçüncü kişilerin müdahalelerine karşı korumasız bıraktığı düşünülemez. Pozitif yükümlülüklerin ortaya çıkmasının nedeni *gerçek anlamda koruma* sağlanmasıdır. Buna göre anılan maddede bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkının gerçekten ve etkili bir şekilde korunabilmesi yalnızca devletin müdahaleden kaçınmasına bağlı değildir. Gerçek anlamda koruma sağlanması için devletin negatif yükümlülükleri dışında pozitif yükümlülüklerinin de olması gerekir. Dolayısıyla Anayasa'nın 5. ve 35. maddeleri uyarınca devletin mülkiyet hakkının korunmasına ilişkin pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu bağlamda söz konusu pozitif yükümlülükler, kimi durumlarda özel kişiler arasındaki uyumsuzluklar da dâhil olmak üzere mülkiyet hakkının korunması için belirli tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir (*Türkiye Emekliler Derneği*, B. No: 2012/1035, 17/7/2014, §§ 34-38; *Eyyüp Boynukara*, B. No: 2013/7842, 17/2/2016, §§ 39-41; *Osmanoğlu İnşaat Eğitim Gıda Temizlik Hizmetleri Petrol Ürünleri Sanayi Ticaret Limitet Şirketi*, B. No: 2014/8649, 15/2/2017, § 43).

35. Devletin pozitif yükümlülükleri, mülkiyet hakkına yapılan müdahalelere karşı usule ilişkin güvenceleri sunan yargısal yolları da içeren etkili hukuksal bir çerçeve oluşturma, oluşturulan bu hukuksal çerçeve kapsamında yargısal ve idari makamların bireylerin özel kişilerle olan uyumsuzluklarında etkili ve adil bir karar vermesini temin etmek sorumluluklarını da içermektedir (*Selahattin Turan*, B. No: 2014/11410, 22/6/2017, § 41).

36. Özel kişiler arasındaki uyumsuzluklarda olayda tarafların birbirleriyle çatışan menfaatleri bulunmaktadır. Dolayısıyla tarafların karşı karşıya gelen menfaatleri çerçevesinde mülkiyet hakkını korumakla yükümlü bulunan devletin maddi ve usule ilişkin pozitif yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği dikkate alınarak sonuca varılmalıdır. Bu bağlamda ilk olarak belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir bir kanun hükmünün mevcut olup olmadığı irdelenmelidir (*Hüseyin Ak*, B. No: 2016/77854, 1/7/2020, § 53).

37. İkinci olarak başvurucuya mülkiyet hakkına yapılan müdahaleye etkin bir biçimde itiraz edebilme, savunma ve iddialarını yetkili makamlar önünde ortaya koyabilme imkânının tanınıp tanınmadığı incelenmelidir. Anayasa'nın 35. maddesi usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmemektedir. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde, Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfi ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması güvencesini kapsamaktadır. Bu değerlendirme ise uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır (*Züliye Öztürk*, B. No: 2014/1734, 14/9/2017, § 36; *Bekir Yazıcı* [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, § 71).

38. Mülkiyet hakkının usule ilişkin güvenceleri hem özel kişiler arasındaki mülkiyet uyuşmazlıklarında hem de taraflardan birinin kamu gücü olduğu durumlarda geçerlidir. Bu bağlamda mülkiyet hakkının korunmasının söz konusu olduğu durumlarda usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirildiğinden söz edilebilmesi için mahkemelerin kararlarında konu ile ilgili ve yeterli gerekçe bulunmalıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu zorunluluk davacının bütün iddialarına cevap verilmesi anlamına gelmemekle birlikte mülkiyet hakkını ilgilendiren davanın sonucuna etkili esasa ilişkin temel iddia ve itirazların yargılama makamlarınca özenli bir şekilde değerlendirilerek karşılanması gerekir (*Kamil Darbaz ve GMO Yapı Grup End. San. Tic. Ltd. Şti.*, B. No: 2014/12563, 24/5/2018, § 52).

39. Son olarak ise başvurucunun mülkiyet haklarını koruyacak ve yeterli güvenceler sağlayacak hukuksal mekanizmaların oluşturulup oluşturulmadığı incelenmelidir. Özel kişilerin mülkiyet haklarının çatıştığı bu gibi durumlarda bunlardan hangisine üstünlük tanınacağıın takdiri, kanun koyucuya ve somut olayın şartları gözönünde bulundurularak derece mahkemelerine aittir. Bununla birlikte her iki tarafın menfaatlerinin mümkün olduğunca dengelenmesi ve sürecin taraflardan biri aleyhine ölçsüz bir sonuca da yol açmaması gerekir. Menfaatler dengesinin kurulmasında taraflardan biri aleyhine bireysel olarak aşırı ve olağan dışı bir külfetin yüklenmesi pozitif yükümlülüklerin ihlali sonucunu doğurabilir. Olayın bütün şartları ve taraflara tanınan tüm imkânlar ile tarafların tutum ve davranışları gözönünde bulundurularak menfaatlerin adil bir şekilde dengelenip dengelenmediği değerlendirilmelidir (*Faik Tari ve Sultan Tari*, B. No: 2014/12321, 20/7/2017, § 52).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

40. Başvurucu, öncelikle icra takibine dayanak kambyo senedine ilişkin iddia ve itirazlarının mahkemelerce değerlendirilmemesinden şikâyet etmiştir. Somut olay incelendiğinde başvurucu, davacı sıfatıyla yer aldığı yargılamada iddia ve itirazlarını ileri sürmüştü; kendisini avukat ile temsil ettirmiş ve karara karşı kanun yoluna başvurabilmiştir. Başvurucunun iddiaları yönünden bilirkişi raporu alınmıştır. Dosya kapsamında toplanan delilleri yeterli gören Asliye Hukuk Mahkemesi davayı sonuçlandırmıştır. Yapılan yargılama

sonunda davanın sonucuna etkili olabilecek tüm iddiaların ve itirazların tartışıldığı, kararda hükme ulaşılması için ilgili ve yeterli gerekçe bulunduğu görülmüştür. Kanun yolu incelemesi sonucunda da kararın hukuka uygun bulunduğu anlaşılmıştır. Öte yandan mahkeme kararlarının bariz bir takdir hatası veya açık keyfilik içerdiği söylenemeyecektir.

41. Başvurucu, imzaya itiraz davasında icra inkâr tazminatına hükmedilmesinin yanında ayrıca menfi tespit davasında da aleyhine tazminata hükmedilmesinden de yakınmıştır. Başvuruya konu olayda kambiyo senedine dayanılarak başlatılan icra takibine karşı başvurucu, aynı tarihte İcra Hukuk Mahkemesinde imzaya itiraz, Asliye Hukuk Mahkemesinde menfi tespit davası açmıştır. İmzaya itiraz davasında icra takibine dayanak senetteki imzanın başvurucuya ait olduğu tespit edilerek dava reddedilmiş, başvurucunun alacağın %20'si oranında tazminatı davalıya ve %10'u oranında para cezasını Hazineye ödemesine karar verilmiştir. Menfi tespit davasında da kambiyo senedinin geçerli olduğu ve senetteki imzanın başvurucuya ait olduğu belirtilerek açılan dava reddedilmiş ve başvurucunun alacağın %20'si oranında tazminatı davalıya ödemesine karar verilmiştir.

42. Pozitif yükümlülükler kapsamında ilk olarak başvurucu aleyhine hükmedilen tazminatların ulaşılabilir, öngörülebilir ve belirli bir kanuna dayalı olup olmadığı incelenmelidir. 2004 sayılı Kanun'un 170. maddesine göre bir kambiyo senedine dayalı icra takibinde inkâr edilen imzanın borçluya ait olduğu anlaşılırsa ve takip durdurulmuşsa borçlu takip konusu alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere inkâr tazminatına ve %10'u oranında para cezasına mahkûm edilecektir. Aynı Kanun'un 72. maddesinde ise açılan bir menfi tespit davası alacaklı lehine sonuçlanırsa ihtiyati tedbirin kalkacağı ve ihtiyati tedbir dolayısıyla alacaklının alacağını geç almasından doğan zararları gösterilen teminattan alacağı ve bu zararın %20'den aşağı olamayacağı öngörülmüştür. Ayrıca Yargıtay içtihadında 2004 sayılı Kanun'un 170. maddesi ile 72. maddesinde düzenlenen tazminatların farklı nitelikte oldukları ve bu tazminatlara ayrı ayrı hükmedilebileceği belirtilmiştir.

43. Bu açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde başvuruya konu olayda İcra Hukuk Mahkemesinin inkâr edilen imzanın başvurucuya ait olduğunu tespit etmesi ve tedbir kararıyla takibin durdurulması nedeniyle 2004 sayılı Kanun'un 170. maddesi uyarınca takibe konu alacağın %20'si oranında inkâr tazminatına ve %10'u oranında para cezasına karar verdiği görülmüştür. Bu davanın yanında yürüyen menfi tespit davasının sonucunda da davanın reddedildiği ve icra dosyasına yatan paranın alacaklıya ödenmemesi yönünde ihtiyati tedbir kararı verildiğinden anılan Kanun'un 72. maddesine dayalı olarak başvurucu aleyhine %20 oranında tazminata hükmedildiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına konu edilen uyuşmazlığın çözümüne ilişkin olarak önceden oluşturulan, öngörülebilir, ulaşılabilir ve belirli nitelikte olduğu anlaşılan bir hukuksal çerçeveye kapsamında hukuk kuralları yorumlanarak sonuca varılmıştır.

44. İkinci olarak irdelenmesi gereken husus, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleye ilişkin olarak başvurucuya etkin bir biçimde itiraz edebilme, savunma ve iddialarını yetkili makamlar önünde ortaya koyabilme imkânının tanınıp tanınmadığıdır. Mahkemeler verdiği sonuçları ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklamıştır. Üstelik başvurucu, uyuşmazlığa konu yargılamalarda kendisini vekil ile temsil ettirmiş ve duruşmalı olarak görülen yargılamalar sırasında davacı sıfatıyla mahkemeler önünde itiraz ve savunmalarını ortaya koyup delillerini sunabilmiştir. Yine başvurucu, mahkeme kararlarına karşı Yargıtay önünde itirazlarını ileri sürebilmiş ve Yargıtayca kararlar usul ve kanuna uygun bulunarak onanmıştır. Dolayısıyla icra takibine dayanak senetteki imzaya itiraz, borçtan sorumluluk ve hükmedilen tazminatlara ilişkin olarak başvurucuya etkin bir biçimde itiraz edebilme, savunma ve iddialarını yetkili makamlar önünde ortaya koyabilme imkânı tanınmıştır.

45. Son olarak ise başvuruçunun mülkiyet hakkını koruyacak ve başvuruçuya yeterli güvenceler sağlayacak hukuksal mekanizmaların oluşturulup oluşturulmadığı, davanın tarafları arasındaki menfaatlerin adil bir şekilde dengelenip dengelenmediği değerlendirilmelidir.

46. Özel borç ilişkileri bağlamında mülkiyetin korunması ödevi, somutlaşmış ve icra edilebilir hâle gelen ancak borçlu tarafından rızaen ödenmeyen alacakların devlet tarafından kamu gücü kullanılmak suretiyle borçludan tahsil edilebilmesini gerektirmektedir. Cebri icra, devlete yüklenen bu ödevin ifası kapsamında kurulan hukuksal bir mekanizmadır. Rızaen ödenmeyen alacakların tahsili amacıyla oluşturulan ve bu çerçevede kamu gücü yetkileriyle donatılan cebri icra organlarının -bu görevini yerine getirirken- mülkün korunmasına yönelik birtakım tedbirler alması gerekebilir. Alınması gereken tedbirlerin neler olduğu, her olayın kendi şartları içinde değişebilir. Ancak bu çerçevede cebri icra organlarından olağanın ötesinde bir tedbir alması beklenmemelidir. Devletin cebri icra sürecini makul bir sürede sonuçlandırma yükümlülüğü altında olduğu gözetildiğinde cebri icranın uzaması hâlinde gerek borçlunun gerekse alacaklının hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla somut olayın gerektirdiği her türlü tedbirin alınması devletin sorumluluğundadır (*Fatma Yıldırım*, B. No: 2014/6577, 16/2/2017, §§ 57-59).

47. Yargıtay içtihadına göre icra hukuk mahkemesince verilen kararlar, takip hukukuna ilişkin olduğundan genel mahkemede açılan davalar yönünden kesin hüküm teşkil etmeyecektir. Bu kapsamda icra hukuk mahkemesinde açılacak imzaya itiraz davası ile asliye hukuk mahkemesi önünde açılacak menfi tespit davası yolunun yargılama usulleri, uygulanacak hukuk kuralları, hükmün sonuçları bakımından birbirinden farklı olduğu anlaşılmaktadır (bkz. § 25).

48. 2004 sayılı Kanun kapsamında borçlunun kambiyo senedine mahsus haciz yolu ile takip karşısında icra takibine dayanak kambiyo senedindeki imzanın kendisine ait olmadığını (imzaya itiraz davası) icra hukuk mahkemesi önünde ileri sürebileceği, ayrıca borçluya yine kambiyo senedinden dolayı borçlu olmadığını tespiti (menfi tespit davası) için asliye hukuk mahkemesinde dava açabilme imkânı tanındığı görülmüştür. Yargıtay içtihadında belirtildiği üzere icra hukuk mahkemesinde açılacak imzaya itiraz davası maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğinden borçlu diğer iddialarının yanında yine kambiyo senedindeki imzanın kendisine ait olmadığı iddiasıyla menfi tespit davası açabilme imkânına sahiptir.

49. Yine 2004 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri incelendiğinde borçlunun söz konusu davalar sonuçlanıncaya kadar tedbir kararı kapsamında icra takibinin durdurulması imkânına sahip olduğu anlaşılmıştır. İmzaya itiraz davasının kabulü hâlinde icra mahkemesi kötü niyeti veya ağır kusuru bulunan alacaklıyı takip konusu alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere tazminata ve alacağın %10'u oranında para cezasına mahkûm edeceği öngörülmüştür (bkz. § 23). Menfi tespit davasında da davanın borçlu lehine hükme bağlanması hâlinde derhâl takibin duracağı ve takibin haksız ve kötü niyetli olduğu anlaşılırsa da borçlunun dava sebebiyle uğradığı zararın -takip konusu alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere- alacaklıdan tahsiline karar verilecektir (bkz. § 21). Buna göre 2004 sayılı Kanun'un gerek imzaya itiraz davasında gerekse de menfi tespit davasında yargılamanın borçlu lehine sonuçlanması hâlinde de ortaya çıkan zararları karşılamak ve kötü niyetli veya ağır kusurlu alacaklıyı cezalandırmak üzere tazminat ve para cezası ödetilmesini öngördüğü belirtilmelidir.

50. Somut olayda başvuru, açtığı imzaya itiraz davası ve menfi tespit davalarında dava sonuçlanıncaya kadar icra takibinin durdurulması için tedbir talep etmiştir. Başvurucunun söz konusu talepleri mahkemelerce kabul edilmiş ve başvuru aleyhine yürütülen icra takipleri durdurulmuştur. Yargılamalar sonucunda ise başvuru açtığı davalar reddedilmiş, başvuru aleyhine tazminatlara ve para cezasına hükmedilmiştir. Başvurucunun açtığı davalar alacaklı lehine sonuçlanmakla birlikte yargılama süreci tamamlanıncaya kadar alacaklının alacağına kavuşması mümkün olmamıştır. Dolayısıyla devletin pozitif yükümlülüğünün gereği olarak taraflar arasındaki menfaatleri adil bir şekilde dengelemesi bağlamında -özellikle alacağının enflasyon karşısında değer kaybına uğrayacağı da gözetildiğinde- alacaklının ortaya çıkan zararının giderilmesine yönelik birtakım giderici mekanizmaların öngörülmesi makuldür. Öte yandan söz konusu davaların borçlu lehine sonuçlanması hâlinde de benzer tazminatlara hükmedilebileceği gözönüne alınmalıdır. Bu hâliyle mülkiyet hakkının korunması bağlamında her iki tarafın menfaatlerini dengeleyecek mekanizmaların bulunduğu kanaatine varılmıştır.

51. Diğer taraftan başvuru takibe dayanak senetteki imzanın kendisine ait olmadığı iddiasıyla imzaya itiraz davası ile yine senetteki imzanın kendisine ait olmadığı ve borçlu olmadığı iddiasıyla menfi tespit davasını birlikte açtığı hatırlatılmalıdır. Başvuru, İcra Hukuk Mahkemesi önündeki davanın reddedilmesi neticesinde tazminat ödemekle sorumlu tutulmasının ardından menfi tespit davasının da reddiyle birlikte takibe konu alacağın %20'si olan 10.987,10 TL tazminatı ödemek zorunda kalmıştır. Bu davalarda kendisini avukatla temsil ettiren başvurucudan davaların aleyhine sonuçlanması hâlinde tazminata mahkûm edilebileceğini öngörülebilmesi beklenecektir. Bunun yanında etkili bir icra sisteminin kurulup sürdürülmesi ve alacaklının alacağının korunması kapsamında gerekli yaptırımların uygulanmasında kamu makamlarının takdir yetkisi bulunmaktadır. İmzanın inkâr edilmesi nedeniyle tazminata, sonrasında borcun varlığının kabul edilmediği iddiasına dayalı menfi tespit davasında alacağın %20'si oranında tazminata hükmedilmesinde kamu makamlarının takdir yetkisinin sınırlarını aşmadıkları kanaatine varılmıştır. Dolayısıyla imzaya itiraz davası sonrasında ayrıca menfi tespit davasında tazminata hükmedilmesinin -tazminat miktarı da gözetildiğinde- somut olayın şartlarında başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediği değerlendirilmiştir.

52. Yukarıda yapılan değerlendirmeler kapsamında öncelikle başvuruya konu uyuşmazlığa ilişkin olarak devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında mülkiyetin korunmasına yönelik belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir kanun hükümlerinin ve buna dayalı olarak yerleşik yargısal içtihatların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bireysel başvuruya konu yargılama süreci bir bütün olarak dikkate alındığında mülkiyet hakkının korunması yükümlülüğü yönünden başvuru usule ilişkin güvencelerden etkin biçimde yararlanmasının sağlandığı, kararlarda yer verilen tespit ve gerekçelere göre yargısal makamların takdir yetkilerinin sınırının aşılmadığı sonucuna varılmıştır. Nihayet başvuru mülkiyet hakkının korunmasına ilişkin etkin ve yeterli güvencelerin mevcut olduğu da görülmüştür. Sonuç olarak tüm bu hususlar birlikte gözetildiğinde imzaya itiraz davasında inkâr tazminatı ve para cezasına hükmedilmesinden sonra menfi tespit davasında tazminata karar verilmesi suretiyle yapılan müdahale yönünden mülkiyet hakkına yönelik bir ihlal bulunmadığının açık olduğu anlaşılmıştır.

53. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Basri BAĞCI bu görüŖe katılmamıştır.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İliŖkin İddia

54. Başvurucu, yargılanmanın uzun sürmesinden Ŗikâyet etmektedir.

55. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan *Veysi Ado* ([GK] B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan deęiŖikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaŖmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaŖılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

56. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Basri BAĞCI'nın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 3/4/2024 tarihinde karar verildi.

Başvuru Numarası : 2019/25805

Karar Tarihi : 3/4/2024

KARŞIOY

1. Başvurucu aleyhine yapılan kambyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip esnasında senet üzerindeki imzanın kendisine ait olmadığını değerlendiren başvurucu hem icra tetkiki merciinde imzaya itiraz etmiş, hem de genel mahkemelerde menfi tespit davası açmıştır.

2. Her iki yargılama merciinde dava konusu edilen senet ve takip özdeştir. Başvurucu kambyo senedi üzerinde yer alan imzanın kendisine ait olmadığını iddiasında bulunmuştur.

3. Her iki dava kapsamında yapılan teknik incelemeler neticesinde senet üzerindeki imzanın başvurucuya ait olduğuna karar verilmiştir.

4. Bu tespite bağlı olarak icra tetkik merciinde 2004 sayılı İcra ve iflas Kanunu'nun (İİK) 170/3. maddesi gereğince takibe konu senet miktarının yüzde 20'si oranında icra inkar tazminatına ve yüzde 10'u nispetinde de para cezasına hükmedilmiştir.

5. Menfi tespit davası kapsamında da senet üzerindeki imzanın başvurusunun kendisine ait olduğunun belirlenmesi üzerine bu defa 2004 sayılı Kanun'un 72/4. maddesine dayalı olarak başvurucu aleyhine alacağın yüzde 20'si nispetinde tazminata hükmedilmiştir.

6. Başvurucunun aleyhine aynı takip kapsamında iki ayrı kez yüzde 20 oranından tazminata hükmedilmesinin yasal dayanakları bulunmaktadır.

7. Diğer taraftan yapılan işlemlerin kanuna uygun olması onların temel haklar açısından sorun oluşturmadığı anlamına da gelmemektedir.

8. Kanaatimizce bu konuda anayasaya uygun yorum yapma imkânı vermeyen kanuni düzenlemelerden kaynaklanan bir sorun bulunmaktadır.

9. İcra ve İflas Kanunu'nun gerek 72/4 ve gerekse 170/3. maddelerinde düzenlemelere bağlı olarak senet üzerindeki imzasını haksız yere inkar eden kişiler açısından inkar tazminatına hükmedilmesinin, kişilerin bir an önce alacaklarını tahsil etmeleri ve gereksiz geciktirici işlemler yapılmasının önüne geçilmesi noktasında meşru bir amacı bulunmaktadır.

10. Öte yandan asgari yüzde 20 oranında hükmedilen bu giderimin bir tazminat olduğu ve kanun koyucu tarafından alacaklının alacağının geciktirilmesi nedeniyle uğrayacağı zararın giderilmesi amaçlandığı iddia edilmektedir.

11. Bu noktada borçlunun açılan davalarda haklı çıkması durumunda alacaklı aleyhine de aynı tazminat ve yaptırımlara hükmediliyor olması karşısında düzenlemedeki temel amacın alacağın geç tahsili nedeniyle uğranılan zararın giderilmesi gerekçesinin mutlak olmadığını ortaya koymaktadır.

12. Düzenlemenin asıl amacı kişilerin uğramış oldukları bir zarar var ise bunun giderilmesidir. Kanun koyucu tarafından bu kurumun tazminat olarak nitelendirilmesi de bunun açık bir delilidir.

13. Tazminatın hukuki fonksiyonu da uğranılan bir kayıp var ise bunun giderilmesidir. Burada asılan kişiler aleyhine uğranılan zarar kadar bir tazminata hükmedilmesidir. Diğer taraftan tazminatın haksız bir zenginleşmeye sebebiyet vermemesi de gözetilmesi gereken bir unsurdur.

14. İİK.nun konuya ilişkin 72/4 ve 170/3. maddelerinde kanun koyucu hükmedilecek tazminat miktarına belirlerken oranın asgari sınırını % 20 olarak belirlemiş zarar miktarının daha fazla olması durumunda bu sınırın üzerine çıkılmasına da müsaade etmiştir.

15. Mevcut düzenlemenin bizce ihlale sebebiyet veren yönü aynı olay kapsamında kişiler aleyhine mükerrer tazminata hükmedilmesinin yolunu açmasıdır.

16. Bütün maddi vakıalar aynı olmasına rağmen kişiler aleyhine aynı sebebe bağlı olarak iki kez tazminata hükmedilmektedir.

17. Kaldı ki mevcut düzenleme iki ayrı davada hükmedilen tazminatların birbirinden mahsup edilmesine de imkân tanımamakta olup, diğer taraf lehine haksız zenginleşmeye neden olmaktadır.

18. Sayılan bu gerekçelerle anayasaya uygun yorum yapma imkânı vermeyen kanuni düzenlemeler nedeniyle somut olayda mülkiyet hakkı açısından ihlal olduğunu değerlendirdiğimizden çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye
Basri BAĞCI